

# לוקוטי ופסקי הלכות "חוקי חיים"



ותלמד  
"חוקי חיים"  
לעשות רצונך  
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שכונת מנחת יצחק פעיה"ק ירושלים תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

## דיני

# יום טוב שבועות

### בקשה:

עקב המצב הנוכחי שאיננו נמצאים  
בבתי מדרש, נא לשלוח לכמה  
שיותר אנשים כדי שיגיע הלכות אלו  
לבתי בני ישראל, לתועלת הציבור,  
וכך יש לכם יד בהפצת תורה  
ובהלכות נחוצות

אפשר להוריד  
גליונות קודמים  
[Archives - ארכיון](#)



לתרומות

# ליקוטי ופסקי הלכות "חוקי חיים"



ותלמוד  
"תקופת החיים"  
לעשות רצונך  
בלבב שלם

## שע"י "חדר הוראה"

שכונת מנחת יצחק פתח תקוה - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

179

חג השבועות תש"פ

דיני חג השבועות

נא לא לעיין בגליון  
בשעת התפילה  
וקריאת התורה

### עירוב תבשילין

#### אסור לבשל ביום טוב לצורך שבת

א. השנה [תש"פ] חל חג השבועות הבעל"ט ביום ששי, ולבני חו"ל, גם ביום השבת קודש, ויש צורך בעירוב תבשילין וכיבואר.  
ב. יום טוב שחל להיות בערב שבת, אסור לבשל ביום טוב לצורך שבת בקדרה בפני עצמה, אבל מותר לבשל כמה קדירות ליום טוב, ואם הותר מותר לאכלה בשבת (ש"ע א"ח סי' תקכ"ז ס"א), ואפילו אם הותר קדרה שלמה מותר ובלבד שלא יערים בקדרה תחילה להוסיף קדרה שלמה (שם סכ"ד, מ"ב סק"ג).

#### עירוב תבשילין

ג. אם עושים עירוב תבשילין בערב יום טוב, מותר לבשל לכתחילה מיום טוב לשבת, ועירוב תבשילין מועיל מפני שכיון שכבר התחיל להכין מאפה ותבשיל בערב יום טוב שיהיה לו לשבת, הרי מה שמבשל ואופה ביום טוב אינו אלא גמר ולא התחלה (שם).

#### זמן עשיית עירוב תבשילין

ד. לכתחילה עושים עירוב תבשילין בערב יו"ט, מהנץ החמה עד השקיעה.  
ה. בין השמשות. מותר להניח עירוב תבשילין אפילו כשהוא ספק חשיכה (רמ"א שם), דהיינו עד זמן צאת הכוכבים שנראין ג' כוכבים בינונים (מ"ב סק"ד) כל שעדיין לא קיבל עליו יו"ט, ומברכין עליו (ש"ת אבני נזר ח"י"ד סי' שס"ח, מ"ב סי' רס"א סק"א ובביאה"ל שם).

ו. קיבל עליו יו"ט. אם קיבל עליו יו"ט לפני זמן צאת הכוכבים, אם כל הציבור קיבלו עליהם יו"ט באמירת ברכו (מג"א) או עכ"פ בתפלת ערבית (ט"ז) אפילו בדיעבד ובשעת הדחק (מ"ב סק"ד), שוב אי אפשר לערב.

ז. ע"י שליח. אם הלך לבית הכנסת כבר ונזכר שלא עירב, יכול למנות שליח לערב בביתו (מ"ב שם) גם ע"י טלפון.

ח. ע"י שכן. אם יש שכן הגר סמוך לבית הכנסת, יכול לבקש מהשכן שיקנה לו פת ותבשיל, ואז יערב עליהם אע"פ שאינו נמצא בביתו (מטה אפרים סי' תרכ"ה סל"ז), ואח"כ ייקחם לביתו ליהנות מהם בשבת.

#### פת ותבשיל

ט. לכתחילה צריכים לערב גם עם פת וגם עם תבשיל, פת כדי להתיר אפיה, ותבשיל כדי להתיר בישול (ש"ע ס"ב), ומ"מ אם עירב בתבשיל לבד, בדיעבד עדיין מותר גם לאפות לשבת (שם), אמנם אם עירב בפת לבד, אסור לבשל, והסכמת רוב הפוסקים שאפילו לאפות ג"כ אסור (מ"ב סק"ז).

י. תבשיל. התבשיל צריך להיות מבושל, ודבר שראוי לאכול וטעמים לאכול עם פת (ש"ע ס"ד), והרבה נוהגין לקחת ביצה (ערוה"ש סי"ג), ויש שלוקחים דבר חשוב כגון חתיכת בשר או דג משום הידור מצוה (מ"ב סק"ח), ושיהיה בגודל כזית (ש"ע ס"ג), ויש מצריכין לכתחילה שיעור כביצה (א"א בוטשאטש ע"פ הצ"ח פסחים), ובזה כבר מקיימים גם השיטה ה"ס"ל שבזמנינו נתקטנו השיעורים.

יא. אם מחזירים התבשיל או הביצה לתוך המקור צריכים לסמן עליו לדעת שהוא של העירוב תבשילין כדי שלא יבוא לאכלו ביו"ט לפני שהכין צרכי שבת, שאם הוא נאכל, נאבד או נתקלקל קודם לכן, אסור לבשל ביו"ט לצורך שבת (ש"ע סט"ו), וע"י לקמן (אות כ').

יב. פת. לכתחילה יש לקחת פת לכל הפחות בשיעור ביצה (רמ"א שם), ומשום הידור מצוה יקח לחם שלם (מ"ב סק"ג), ולכתחילה יצרף אותו ללחם משנה בשני סעודות של שבת, ובסעודת שלישית יבצע עליו (מ"ב סקמ"ח).

### מי שאינו צריך לבשל ביו"ט לשבת

ג. להדליק נרות. מי שכבר בישל בערב יו"ט הכל לצורך שבת ואינו צריך לבשל ביו"ט לצורך שבת, אינו חייב בעירוב תבשילין, ומ"מ נחלקו הפוסקים אם צריכים עירוב תבשילין כדי להדליק נרות שבת (ש"ע ס"ט), ולכן לכתחילה יערב כדי להדליק נרות, אבל בלי ברכה (ש"ת מנחת יצחק ח"ז סי' ל"ו ד"ה והנה, ש"ת מנחת שלמה תנינא סי' נ"ח אות ג' סק"ב) [ובדיעבד כשלא ערבו אם מותר להדליק נרות ע"י לקמן (אות ל"ג)] אך אם מסופק אולי יצטרך גם לבשל אז מותר גם לברך (חוט שני יו"ט פכ"א סק"א), ועדיף אם יערב וגם יבשל איזה מאכל או ירתיח קצת מים בערב שבת לצורך שבת, דאז לכל הדיעות יכול לברך.  
ד. בנינים נשואים או אורחים. בנינים נשואים או אורחים ששואים אצל מארחיהם ליו"ט, יכולים לסמוך על העירוב תבשילין של מארחיהם (א"א בוטשאטש ס"ז), ומ"מ עדיף שהמארח יקנה להם זכות בעירוב ע"י אחר, ואז יערב, והם נכללים בעירובו (חוט שני שם סק"ח).  
טו. אבל אם הם מתארחים רק לסעודות אבל לנים בביתם ומדליקים נרות בביתם, הם צריכים מן הדין לעשות עירוב תבשילין לעצמם, ועדיף שיבשלו דבר בערב שבת שהוא יו"ט, כגון מים כנ"ל (אות י"ד).

### לסמוך על רב העיר

טז. מצוה על גדול העיר לערב עבור כל בני עירו, כדי שיסמוך עליו מי ששכח או נאנס אבל מי שפשע ולא עירב אינו יוצא בו (ש"ע ס"ז), ומי ששכח פעם אחת הוה אונס אבל בפעם שניה נקרא כבר פושע ואינו יוצא בו לרוב פוסקים (מ"ב סק"ב). ו"א ששני הפעמים הם רצופים (ש"ת בצל החכמה ח"ו סי' צ"א), ו"א אפילו כשאנינם רצופים (ח"י"א כלל ק"ב ס"ז), ובדיעבד ומשום שמחת יו"ט יש לסמוך על הפוסקים המתירים לגמרי לסמוך על עירוב של הרב גם בפעם שניה (ערוה"ש ס"ח, וע"פ מ"ב סק"ז).  
יז. רב כשמערב עבור כל בני עירו, צריך לזכות להם בעירוב ע"י אחר עבור כל אלו שלא עירבו לעצמם, ואם לא זיכה להם לא מהני אפילו אם אמר הנוסח שיהיה לכל בני עירו (מ"ב סק"ב).

### אופן עשיית עירוב תבשילין

יח. לכתחילה לוקחים העירוב תבשילין בידו ומברך, 'אקב"ו על מצות עירוב', ואח"כ יאמר הנוסח בהבנה מה שאומר 'בדין יהא שרא לן לאפויי ולבשולי ולאטמוני ולאדלוקי שרגא, ולמענד כל צרכנא מיום טוב לשבת' (ש"ע ס"ב).  
יט. טעה ולא אמר נוסח הנ"ל 'בדין יהא וכו', או בטעות אמר נוסח של עירובי חצירות במקום הנוסח של ע"ת (ח"י"א כלל ק"ב סט"ז), אם נזכר ערב יו"ט, יחזור ויטול העירוב ויאמר נוסח 'בדין וכו' בלי ברכה, ואם נזכר ערב שבת, יקנה הרכיבים [ingredients] שלו לאחר והם יבשלו בשבילו, ובשעת הדחק יכול לסמוך על עירובו (מ"ב סק"ג).

### נאכל העירוב לפני כניסת השבת

כ. נאכל התבשיל. אם נאכל התבשיל של עירוב קודם כניסת השבת, או קודם שגמר להכין אוכל לשבת, אם לא נשאר שיעור כזית מן התבשיל, אינו יכול לבשל ביו"ט לצורך שבת וכאילו שלא עירב (ש"ע סט"ז), ולכן אם משתמשים בביצה, כדאי לרשום עליו מבחוץ שהוא של העירוב, כדי שלא יתערב באחרים ויאכל בטעות ביו"ט, אבל מותר לערבו בתוך ביצים אחרים ולהכינו כסלט ביצים שיאכל בשבת, ולא נחשב שנאבד הביצה (הגרי"י פוקס).  
כא. נאכל הפת. אם נאכל רק הפת והתבשיל עוד קיים, מותר לבשל ולאפות (מ"ב סקמ"ו) מאחר שבדיעבד תבשיל גרידא מספיק (כנ"ל אות ט').

גליון זה נתרם לז"צ הקדושים שנהרגו על קידוש השם בשנות הועם, הוצאו מביתם בליל סדר שני של פסח ונהרגו ר"ל ביום ב' דשבועות תש"ד. הרח"ה ר' מרדכי יהודה ב"ר אברהם בלייער ז"ל. הרח"ה ר' יהודה ב"ר חיים אליעזר נאנז ז"ל. וזו מרת שרה ב"ר שמואל קריינער ע"ה. מחשבוני ק"ק עיר זענטא.

לע"נ הרח"ה בנשיק מו"ה רוד אייכענשטיין ז"ל מעיר דובלין  
בן הגז"ק רבי מנשה ז"ע מזידיטשוב - וערצקי בעמח"ס אלפי מנשה  
גלב"ע ח' סיון תשמ"א מנ"כ בעיר דובלין אירלנד



## דיני כניסת היום טוב

### זמן קידוש

כב. בכל שבת אפשר לקבל שבת מוקדם לפני זמן כניסת השבת כל שהוא לאחר פלג המנחה (ש"ע סי' ס"ז), וכן מותר לקדש קודם הזמן משום גם בתוספת שבת יש קדושת השבת (מ"ב שם סק"ה), אמנם בליל יום טוב שבועות, כתבו הפוסקים שאין לקדש לפני זמן צאת הכוכבים, י"א הטעם משום שצריכים דין תמימות לגבי ימי העומר, וכשמקדש לפני צאת הכוכבים הרי זה חסרון בשלימות יום ארבעים ותשע מדין תמימות (מג"א ריש סי' תצ"ד), וי"א הטעם דכתיב 'וקראתם בעצם היום הזה' (ויקרא כ"ג, כ"א) והרי זה בא למעט זמן תוספת שלא יעשה מקרא קודש אלא בלילה (העמק דבר שם).

### זמן ערבית

כג. מעיקר הדין מותר להתפלל ערבית קודם צאת הכוכבים ולהוסיף זמן הקודש אל החול, שאין תפילת מעריב סתירה לשלימות היום קודם לענין תמימות, כל שמקפיד לעשות קידוש אחר צאת הכוכבים כנ"ל (משאת בנימין, מג"א הנ"ל, של"ה ריש מס' שבועות).

כד. אבל י"א שגם צריכים להקפיד לא להתפלל מעריב של יום טוב לפני צאת הכוכבים (ט"ז ריש סי' תצ"ד, מ"ב סק"א), ולמעשה כך הוא מנהג העולם להמתין לתפילת מעריב עד צאת הכוכבים, ואולי הטעם כדי שלא יבואו המונים לקדש ולאכול מבעוד יום, תיקנו להתפלל ערבית רק בלילה (ש"ת להורות נתן ח"ז סי' ל"א).

### זמן הדלקת נרות

כה. נשים, אע"פ שאינן מצוות על מצות ספירת העומר משום שהוא מצות עשה שהזמן גרמא ודין תמימות אינו נוגע להן ישירות, מ"מ כיון שחג השבועות חל לאחר ספירה של ארבעים ותשע ימים, והפוסקים חששו לדין תמימות כל שמקדשים היום מוקדם, לכן גם נשים צריכות להקפיד שלא לקדש, ולהתפלל לפני זמן הצאת הכוכבים.

כו. כשמברכות שהחיינו. רוב נשים היום נוהגות לברך 'שהחיינו' בזמן הדלקת נרות שהוא ברכה על קדושת היום (ערוה"ש סי"ז, שו"ת אג"מ אר"ח ח"ד סי' ק"א), וכיון שגם הן צריכות לקדש רק לאחר צאת הכוכבים כנ"ל (ש"ת להורות נתן שם), בחג השבועות יש להן להדליק נרות רק אחר צאת הכוכבים משום שברכת שהחיינו קאי על קדושת היום כקידוש (לוח א"י) אע"פ שבשאר ימים טובים הן מברכות מבעוד יום (פרישה, סוף הקדמה לטור יו"ד, שו"ת שבט הלי ח"ג סי' ט"ו).

כז. כשאין מברכות שהחיינו. נשים שאינן מברכות 'שהחיינו' בשעת הדלקת נרות (מ"ב סי' רס"ג סק"ג, מועדים וזמנים ח"ז סי' ק"ז), יכולות להדליק נרות בליל שבועות כפי מנהגן בשאר ימים טובים אף אם הוא מבעוד יום, שעצם הדלקת נרות אינו סותר ענין של תמימות (הגרשז"א, הליכות שלמה שבועות פ"ב אות ב').

כח. אנשים. וכן אנשים שמדליקים נרות לכבוד יו"ט, יכולים להדליק מבעוד יום מאחר שאינם מברכים 'שהחיינו' בעת הדלקת נרות אלא כעיקר הדין בשעה שמקדשים על הכוס (מטה אפרים סי' תרכ"ה סל"ג).

### זמן קבלת יום טוב

כט. אע"פ שאין מקדשים מבעוד יום או בין השמשות, מכל מקום יכול וראוי לקבל יום טוב מבעוד יום, כי זמן של תוספת יום טוב שנובע ממנו דין איסור מלאכה, אינו מהווה סתירה לדין תמימות ולגבי ספירה עדיין נקרא יום מ"ט לעומר (הגר"נ קרליץ, חוט שני שבת ח"ד קובץ ענינים עמ' שכ"ח).

### עניית אמן לנשים בברכת שהחיינו בקידוש

ל. נשים שברכו ברכת שהחיינו בשעת הדלקת נרות, דנו הפוסקים אם יכולות לענות אמן על ברכת שהחיינו ששומעים מבעליהן בשעת קידוש, שהרי מאחר שכבר יצאו בברכת שהחיינו, אולי עניית אמן עליו מהווה הפסק בין ברכת הגפן ששומעות לטעימת היין (ע"פ השערי תשובה סי' קס"ד סק"א).

לא. י"א בליל שבועות אכן הוי הפסק ולכן לא יענו אמן על ברכת שהחיינו, כשלא מברכות לעצמן בורא פ'; רי הגפן על היין, ואם ענתה אמן עליה לחזור ולברך 'בורא פרי הגפן' קודם טעימת היין [בשאר ימים טובים אפשר לאשה לענות אמן על 'שהחיינו', שהרי יש שאר מצוות היום שיכולה לכוון אליהם בקידוש כגון מצה, מרור, סוכה וכדומה שאליהם לא מכוונת בשעת הדלקת נרות, ולא הוי הפסק] (שו"ת שבט הלי ח"ג סי' ט"ו).

לב. וי"א ששפיר יכולות לענות אמן לברכת בעליהן בברכת שהחיינו, והטעם משום שאע"פ שהיא לא צריכה את ברכת שהחיינו, מ"מ כיון שכלפי המקדש אינו הפסק הרי יש לברכה שייכות לקידוש, ונטפלות הנשים לדינו של המקדש (שו"ת אג"מ אר"ח ח"ד סי' כ"א אות ט' וס' ק"א, הגרשז"א, הליכות שלמה פסח פ"ט סב"ב), ולכן בודאי יש לנשים העונות אמן על מה לסמוך.

### דיני כניסת השבת אחרי יום טוב וביום טוב שני

#### הדלקת נרות

לג. כשחל יום טוב בערב שבת, צריכה האשה להדליק נרות שבת מבעוד יום, וע"י לעיל (אות י"ג) שהותר לכתחילה רק ע"י עירוב תבשילין, ואם לא עשו עירוב תבשילין, בדיעבד יש על מי לסמוך להדליק הנרות שבת שרגילה בהן גם בלי עירוב תבשילין (ב"ח סי"א, א"ד סק"ה בשם שיירי כנה"ג).

כתלמיד ולומד "ישיבת מיר" בואו ונחזיק טובה לישיבתנו הק' לעזור להם להמשיך להיות אכסניא של תורה לבני עליה ללמוד תורה כמסירתה בסיני.



## הדלקת נרות בליל יו"ט שני

לד. יום טוב שני שחל בחול. כשחל יום טוב שני לבני חו"ל ביום חול, יש להדליק נרות יום טוב רק אחר צאת הכוכבים שהרי אסור להכין או לעשות מלאכה מראשון לשני, או עכ"פ סמוך לחשיכה (מ"ב סי' תקי"ד סק"ג), ובזמנינו שיש אור דולק של חשמל ואין נהנים מאור הנרות אלא משום כבוד, יש להקפיד לא להדליק הנרות יום טוב בליל שני עד אחר צאת הכוכבים (הגרשז"א, יו"ט שני בהלכות פ"א הע' נ"ז).

לה. יום טוב שני שחל בשבת. כשחל יום טוב שני בליל שבת (כמו השנה תש"פ) חייבים להדליק הנרות מבעוד יום, שהרי אחר שקיעה כבר אסור להדליק נרות מדין שבת, וצריכים להזכיר הנשים על זה, שמתוך הרגל של הדלקת נרות יום טוב בלילה אחר צאת הכוכבים לפעמים שוכחות שכשחל יום טוב בשבת אסור להדליק בלילה אלא מבעוד יום.

לו. קנס כשעברה והדליקה בשבת. הבאנו (גליון 5 אות ד) פעם שאלה באשה שאכן שכחה שהוא גם שבת והדליקה נרות יום טוב אחר צאת הכוכבים ל"ע ויצא שחיללה שבת באיסור הבערה. ואחרי ששאלה על כפרה הראויה לה, נתעורר השאלה אם יש לה הקנס שצריכה מאז להוסיף נר (רמ"א סי' רס"ג ס"א), או מאחר שהדליקה, אין לה הקנס. והשבנו, שאכן נקנסת בקנס שאע"פ שלמעשה הדליקה, אבל לא הדליקה בזמן שקבעו חכמים להדליק, דהיינו בין פלג המנחה לתחילת בין השמשות, וע"ז מקבלת קנס.

### נוסח הברכה כשחל יו"ט ושבת

לז. כשחל יו"ט בשבת, מברך להדליק נר של שבת ושל יום טוב (מ"ב סי' תקי"ד סקמ"ח).

לח. שכחה של שבת. אם שכחה ובירך רק של יום טוב ולא של שבת, יכולה לברך שוב על אותו נר הדלוק כבר ולומר 'להדליק נר של שבת' שהרי גם בהמשך יש קיום מצוה (מג"א סי' רס"ג סק"א) עכ"פ כל שעדיין לא נכנס השבת, ועדיף אם קודם שבת יכולה להדליק עוד נר, שהרי עדיין לא קיבלה עליה השבת בהדלקתה ראשונה, ולברך שוב 'להדליק נר של שבת ושל יום טוב' (שו"ת התעוררות בתשובה ח"א סי' ק"ב).

לט. שכחה של יום טוב. אם בירכה 'של שבת' ושכחה להזכיר 'של יום טוב', י"א שאפשר שיצאה ידי חובתה כיון שגם יום טוב איקרי שבת (שו"ת התעוררות בתשובה שם, שו"ת מגדנות אליהו ח"א סי' צ"ו).

מ. בן חו"ל המתארח אצל בן א"י. בן חו"ל שמתארח אצל בן א"י, וחל יו"ט שני בשבת [כשנה זו תש"פ] שנוסח הברכה לבן א"י הוא רק 'של שבת' ולבן חו"ל הנוסח 'של שבת ושל יום טוב', יכול הבן חו"ל לצאת ע"י הדלקת בן א"י, שגם יו"ט איקרי שבת (הגרשז"א, יו"ט שני כהלכתו פ"ח הע' נ"א).

מא. בת א"י הנשואה לבן חו"ל. וכן הדין באופן שאשה מא"י נשואה לבן חו"ל באופן שהוא חוגג יו"ט שני והיא נוהגת כבת א"י גם אחרי נשואיה [ע"י מש"כ גליון 61 אות ל"ט, האופן], שאם היא מברכת ומדלקת אז היא מברכת 'של שבת' והוא יוצא על ידה כנ"ל שגם יו"ט איקרי שבת, ואם הם רוצים, יכול הוא לברך 'של שבת ושל יום טוב' ולהוציאה בברכה (הגרשז"א, יו"ט שני כהלכתו פ"ח אות ט') ואז היא תדליק הנרות כרגילה.

# כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים

**קח חלק בהמשכה של עולם התורה**

**ממשיך הישיבה**

**מיר ישיבת מיר**  
Yeshivat Mir  
YERUSHALAYIM

**ממשיך הישיבה**

אסרו חג שבועות  
ח' - ט' סיון

020 3764 5175 // mirmatch.org